

Delrapport för

Bidrag med anledning av covid-19

till organisationer som arbetar
med människor i socialt särskilt
utsatta situationer 2021

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2022

Författare: Lejla Custovic

Webb: www.mucf.se

Bidrag med anledning av covid-19

till organisationer som arbetar
med människor i socialt särskilt
utsatta situationer 2021

Förord

Under 2021 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, i uppdrag av regeringen att dela ut bidrag för insatser för socialt särskilt utsatta under coronapandemin. Totalt delades drygt 143,4 miljoner kronor ut till civilsamhällets organisationer vid två olika tillfällen.

Den här delrapporten ger en bild av uppdraget, ansökningsprocessen samt fördelningen av bidraget. I första omgången fick MUCF 143 ansökningar där organisationerna ansökte om totalt drygt 208 miljoner kronor, 18 organisationer fick bidrag och den totala summan var 58 miljoner kronor. I andra omgången kom 37 ansökningar, där organisationerna ansökte om drygt 87,5 miljoner kronor, 29 organisationer fick bidrag och den totala summan var drygt 85,4 miljoner kronor. I den första ansökningsomgången var konkurrensen hög medan det i den andra omgången kom färre ansökningar vilket gjorde att fler beviljades bidrag men också att MUCF inte fördelade hela bidraget.

Bidragen har gjort det möjligt för organisationerna att erbjuda hjälp till personer som har drabbats hårt av pandemin. Erfarenheten visar att de som haft det svårt innan pandemin många gånger fått det än sämre under pandemin. Då bidragstagande organisationer ska återskärpa till myndigheten senast den 31 mars 2022 kommer en sammanställning av hur bidragen har använts redovisas i den slutrapport som lämnas till regeringen.

Delrapporten har tagits fram av Lejla Custovic på avdelningen för statsbidrag.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Innehåll

Sammanfattning	6
1. Inledning	7
Underlag till rapporten	8
Uppdraget	8
Socialt särskilt utsatta	9
Förutsättningar för statsbidraget	9
2. Bidragets användning	11
3. Ansökningsprocessen	12
Från ansökan till beslut – första utlysningen 2021	12
Från ansökan till beslut – andra utlysningen	13
Samverkan	13
Återrapportering av bidraget	14
4. Första utlysningen 2021: så fördelades bidraget	15
Organisationerna som beviljades bidrag	17
Geografisk spridning	17
5. Andra utlysningen 2021: så fördelades bidraget	19
Organisationerna som sökte bidrag	20
Organisationerna som beviljades bidrag	20
Geografisk spridning	21
6. Överklaganden	23
7. Bidragets betydelse och användning	24
Dokumentation av bidragets användning	24
Avslutande reflektion	24
8. Bilaga 1: Artiklar av Sara Nkwe Assarsson	26
Talita – Tar vid där vägen tar slut	26
Convictus – förbättrar livet för människor som lever i uttsatthet	27

Sammanfattning

Den här delrapporten beskriver övergripande uppdraget, ansökningsprocessen samt fördelningen av organisationsbidraget för insatser för socialt särskilt utsatta under coronapandemin som MUCF fick i uppdrag av regeringen att fördela till civilsamhället 2021.

Den 26 februari 2021 beslutade regeringen att MUCF skulle fördela 58 miljoner kronor till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Regeringen beslutade om en förordning (2021:134) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer som trädde i kraft den 15 mars 2021.

Den 23 juni 2021 meddelade regeringen ett ändringsbeslut av regleringsbrevet vilket innebar att MUCF utöver de 58 miljonerna fick ytterligare 88 miljoner kronor att fördela. MUCF fick således sammanlagt 146 miljoner kronor att fördela under 2021 enligt förordning (2021:134). Högst 4 miljoner kronor var avsatta för administrationskostnader. När ändringsbeslutet trädde i kraft hade MUCF redan fördelat 58 miljoner kronor av de totalt 146 miljoner kronor som skulle fördelas 2021 och därför genomfördes en andra ansökningsomgång för att fördela resterande 88 miljoner kronor.

Under 2021 fick MUCF 180 ansökningar för nämnda organisationsbidraget, där de sökande organisationerna sammanlagt ansökte om bidrag för drygt 295,5 miljoner kronor. Bidraget fördelades till 36 organisationer varav 11 fick bidrag i båda ansökningsomgångarna.

I den första utlysningen 2021 var konkurrensen hög medan det i den andra utlysningen kom in färre ansökningar. Vid handläggningen identifierades och prioriterades de organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Jämfört med 2020 då bidraget delades ut första gången, gavs nu möjlighet att bredda gruppen som kunde få bidrag eftersom det fanns mer pengar att fördela än tidigare. Fler organisationer fick del av regeringens satsning och variationen bland verksamheterna var större.

Uppgifterna i den här delrapporten är i första hand hämtade från MUCF:s e-tjänst som används för ansökningar och rapportering. Utöver delrapporten finns två filmer och artiklar som togs fram på uppdrag av MUCF, där två av de organisationer som beviljades bidraget medverkar. Dokumentationen kan ses som ett komplement till delrapporten och tydliggör bidragets användning. Artiklarna finns i bilaga 1.

De organisationer som beviljats bidraget skulle lämna en redovisning av bidragets användning till MUCF senast den 31 mars 2022. Utifrån det kan ingen redovisning av bidragets faktiska användning presenteras i denna delrapport, då handläggningen av slutrapporterna ännu inte är klar. Redovisning av bidragets användning kommer istället redovisas i den slutrapport som MUCF ska inkomma med till regeringen senast den 30 september 2022.

1. Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. En av våra kärnuppgifter är att fördela bidrag till föreningsliv, internationellt samarbete, kommuner och forskning. MUCF fördelar bidrag till organisationer genom organisationsbidrag, projektbidrag och verksamhetsbidrag.

Figur 1.1 Illustration över de olika bidrag som myndigheten fördelade 2021.

Bidrag enligt förordning om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer (SFS 2021:134) har fördelats till ideella föreningar samt vissa trossamfund. Av 6 § i förordningen framgår att detta är ett organisationsbidrag.

MUCF fördelar varje år organisationsbidrag i enlighet med tre förordningar. De organisationer som uppfyller villkoren för respektive bidrag beviljas medel. Bidragets storlek baseras inte på organisationens behov utan på dess medlemsantal.

Av förordningen som reglerar statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer, framgår av 12 § att när det gäller detta organisationsbidrag får MUCF prioritera de ansökningar som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla syftet i förordningen. Det innebär att alla som uppfyller kraven för bidraget inte har beviljats medel, MUCF har i enlighet med

förordningen prioriterat och beviljat medel till de organisationer som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppfylla syftet med bidraget.

Underlag till rapporten

Delrapporten är skriven våren 2022 och redovisar behovet och efterfrågan av bidraget, samt ger en bild av hur det har fördelats. Uppgifterna är främst hämtade från myndighetens e-tjänst och har lämnats av de sökande organisationerna.

Ytterligare underlag till delrapporten är gällande förordningar-, samt pressmeddelanden från regeringen om uppdraget. Dessutom finns två filmer och två artiklar som togs fram på uppdrag av MUCF, där två av de organisationer som beviljades bidraget medverkar. De kan ses som ett komplement till delrapporten och tydliggör bidragets användning. Artiklarna finns i bilaga 1.

Uppdraget

Delrapporten beskriver hur MUCF fördelat organisationsbidraget för insatser för socialt särskilt utsatta under coronapandemin i enlighet med förordning (SFS 2021:134).

Den 4 juni 2020 beslutade regeringen om en ny förordning om statsbidrag till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Bidraget uppgick till 50 miljoner kronor varav 48 miljoner skulle fördelas i bidragsmedel och 2 miljoner skulle täcka administrativa kostnader. Bidraget kunde sökas av ideella föreningar och vissa trossamfund, samverkansorgan eller församlingar som bedriver verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Redovisningen av bidraget lämnades i rapporten: Bidrag med anledning av covid-19 till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer 2020 (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2021).

Den 26 februari 2021 beslutade regeringen att MUCF ännu en gång skulle få i uppdrag att fördela medel till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Regeringen tog fram förordning (2021:134) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer som trädde i kraft den 15 mars 2021. Bidraget uppgick till 60 miljoner kronor varav 58 miljoner skulle fördelas som bidrag och 2 miljoner skulle täcka administrativa kostnader.

Den 23 juni 2021 meddelade regeringen ett ändringsbeslut av regleringsbrevet där det framgick att MUCF utöver de 58 miljonerna skulle få ytterligare 88 miljoner kronor att fördela. MUCF fick därmed totalt 146 miljoner kronor i statsbidrag att fördela till hjälp- och stödinsatser under pandemin under 2021. Totalt var 4 miljoner kronor avsedda för administrationskostnader. När ändringsbeslutet trädde i kraft hade MUCF redan fördelat 58 miljoner kronor av de totalt 146 miljoner kronor som skulle fördelas och därför genomfördes en andra ansökningsomgång för att fördela resterande medel.

De organisationer som beviljats bidrag skulle förbruka medlen senast den 31 december 2021. Senast den 31 mars 2022 skulle de lämna en redovisning om bidragets användning till MUCF. Denna redovisning ligger sedan som grund för MUCF:s slutrapport till regeringen som ska lämnas senast den 30 september 2022.

Socialt särskilt utsatta

Statsbidraget kunde sökas av organisationer i det civila samhället som bedriver verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Syftet var att stödja organisationerna och förstärka deras verksamhet för att möta de ökade behov som uppstod med anledning av pandemin.

Ordet **särskilt** var centralt för myndighetens bedömning och innebar att organisationernas verksamhet skulle rikta sig till samhällets allra mest utsatta. Begreppet socialt särskilt utsatta syftar på personer som riskerar att falla igenom samhällets skyddsnät och som är svåra att nå för andra aktörer än civilsamhällets organisationer, till exempel hemlösa, papperslösa och personer som har svårt att tillgodogöra sig samhällsinformation. I det pressmeddelande som regeringen gick ut med i samband med att uppdraget att fördela medel offentliggjordes första gången 2020, exemplifierades ovan nämnda grupper som socialt särskilt utsatta. MUCF valde sedan att utgå från den definitionen, men var även öppna för möjligheten att det fanns fler grupper än de nämnda som kunde anses vara socialt särskilt utsatta.

I pressmeddelandet som regeringen gick ut med i februari 2021 anges att organisationer inom civilsamhället, som sociala hjälporganisationer som till exempel arbetar med personer i hemlöshet, har centrala roller när det gäller att nå och stödja människor i utsatta situationer. Vidare framgick att satsningen 2021 syftade till att stärka civilsamhället och ge organisationer möjlighet att skala upp sin verksamhet under krisen.

Vid den första ansökningsomgången 2021 fick i stort sett samma organisationer som 2020 bidrag för att tillgodose basala behov hos målgrupperna. Ansökningarna visade att det fanns ytterligare behov att stärka verksamheterna då behoven av stöd till samhällets mest utsatta fortfarande bedömdes som stora. MUCF fick 2021 ett högre anslag vilket gjorde att det i den andra ansökningsomgången 2021 fanns möjlighet att bevilja bidrag både till organisationer som arbetade med målgruppen socialt särskilt utsatta men också med mer än basala behov. Exempel på nya grupper som nåddes av bidraget är människor med psykisk ohälsa, hbtqi-flyktingar, personer med missbruksproblematik, personer med ätstörningsproblematik och kvinnor som utnyttjas i sexhandeln.

Förutsättningar för statsbidraget

Enligt förordning 2021:134 framgår att en förutsättning för att beviljas bidraget var att organisationen bedriver, och under minst två år har bedrivit verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Vidare framgår att riksorganisationer eller organisationer med riksintresse

var behöriga att söka bidraget. MUCF:s definition av riksintresse är att organisationen bedriver en verksamhet som är av ett nationellt intresse. Det kan till exempel handla om en verksamhet som är riktad till en särskild prioriterad målgrupp eller att den är av betydelse för samhället i stort.

Förordningen medgav även att statsbidrag kunde ges till organisationer som inte uppfyllde villkoren om att vara en riksorganisation eller bedriva en verksamhet med riksintresse om det fanns särskilda skäl. Vid prövningen skulle det geografiska område där organisationen var verksam särskilt tas hänsyn till. MUCF tolkade det som att särskilda skäl kunde tillämpas om det fanns en särskild utsatthet till följd av covid-19, regionalt eller lokalt, där organisationen var verksam.

De organisationer som var behöriga att söka bidraget var:

- Ideella föreningar inom det civila samhället som är demokratiskt uppbyggda och som respekterar demokratins idéer.
- Trossamfund, samverkansorgan och församlingar som framgår av 3 § förordning (SFS 1999:974) om statsbidrag till trossamfund samt som framgår i 16 § lagen (SFS 1998:1593) om trossamfund.
- Andra aktörer, som exempelvis stiftelser och kommuner, var inte berättigade till bidraget.

2. Bidragets användning

Syftet med bidraget var att stödja organisationer inom det civila samhället som behövde förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer på grund av covid-19.

Bidraget kunde täcka kostnader för hela 2021. Det var därför möjligt för organisationerna att ansöka om bidrag för kostnader som uppstått redan innan ansökan samma år om de hade anpassat sin verksamhet med anledning av coronapandemin.

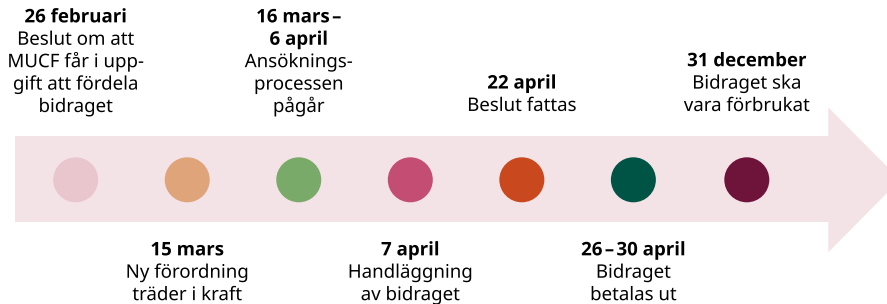
Det här är ett organisationsbidrag, men till skillnad från övriga organisationsbidrag som MUCF delar ut, skulle de sökande organisationerna ansöka om ett fast belopp. I ansökan fick de ange både kostnader som de haft och som de förväntades ha under 2021, med hänsyn taget till det ökade behovet med anledning av covid-19.

När organisationerna rapporterar till MUCF ska de bland annat redogöra för hur bidraget har använts, vilken betydelse bidraget haft och svara på frågor om vilken typ av kostnader som bidraget har använts till (personal-, verksamhets-, administrationskostnader etcetera). De ska också ange hur stor del av bidraget som använts till respektive post. Den 30 september 2022 kommer MUCF att lämna en samlad redovisning av bidraget till regeringen.

3. Ansökningsprocessen

Ansökningsprocessen för det här bidraget har i stort följt den ansökningsprocess som MUCF har för andra bidrag men med den skillnaden att handläggningen varit mer skyndsam. En bild av tidsramen för ansökningsprocessen vid första ansökningsomgången 2021 visas i figur 3.1.

Figur 3.1 Ansökningsprocess vid första utlysningen

Från ansökan till beslut – första utlysningen 2021

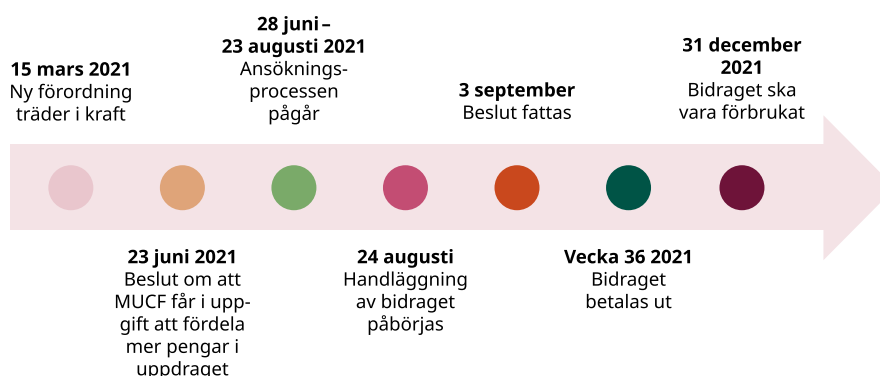
Den 26 februari 2021 beslutade regeringen att MUCF skulle fördela medel till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Regeringen beslutade även om en förordning om statsbidrag till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer. Den trädde i kraft den 15 mars 2021.

MUCF informerade omgående om bidraget. Bidraget kunde sedan sökas under två veckors tid från, den 16 mars till den 6 april. Av de ansökningar som kom in var många av dem organisationer som blivit beviljade bidrag inom stödformen under 2020. Det var också flera organisationer som fått avslag vid ansökan 2020 som valde att söka igen.

När ansökningsperioden avslutades den 6 april hade 143 ansökningar skickats in. Dagen efter, den 7 april, började MUCF handlägga ansökningarna och elva arbetsdagar senare, den 22 april, fattades beslut i samtliga ärenden. De organisationer som beviljades bidraget fick veckan efter beslut bidraget utbetalat. Totalt fick 18 organisationer bidrag i den första ansökningsomgången 2021, och av dem hade 16 fått bidrag inom stödformen 2020. De organisationer som inte beviljats bidraget tidigare bedömdes av fler handläggare för att säkerställa samsyn.

Från ansökan till beslut – andra utlysningen

Figur 3.2 Ansökningsprocess vid första utlysningen

Den 23 juni 2021 meddelade regeringen i ett ändringsbeslut att MUCF skulle få ytterligare 88 miljoner kronor att fördela under 2021 till hjälp- och stödinsatser under pandemin. När det trädde i kraft hade MUCF redan fördelat 58 miljoner kronor av de nu totalt 146 miljoner kronor som skulle fördelas 2021 och därför genomfördes en andra ansökningsomgång för att fördela resterande medel. På samma sätt som tidigare informerade MUCF om bidraget omgående.

Vid den andra ansökningsomgången hade organisationerna längre tid för ansökan, 28 juni till 23 augusti. MUCF fick betydligt färre ansökningar denna omgång. När ansökningsperioden avslutades den 23 augusti hade 37 ansökningar kommit in. Att det kom färre ansökningar kan bero på att pandemin avtagit i styrka under senare delen av året eller att organisationerna ansåg att chansen att bli beviljad var mindre om de fått avslag tidigare. Den 24 augusti startade handläggningen och den 3 september fattades beslut i samtliga ärenden. De organisationer som beviljades bidrag fick det utbetalat veckan efter.

I den andra ansökningsomgången fick många organisationer bidrag som även beviljats tidigare men det var också flera nya som fick bidrag. Efter som bidragssumman nu var högre kunde även organisationer med inriktning på andra problemområden än de allra mest basala få bidrag. För att säkerställa en rättssäker och likvärdig bedömning utvärderades många ansökningarna av två eller flera handläggare. Handläggarna hade även ett nära samarbete och dagliga möten där ansökningarna diskuterades för att säkerhetsställa samsyn.

Samverkan

Bidrag enligt förordning (SFS 2021:134) kunde sökas av både ideella föreningar och vissa trossamfund. Då trossamfund inte är behöriga att söka de bidrag MUCF vanligen fördelar återupptogs den samverkan som inleddes med Myndigheten för trossamfund vid fördelningen av bidraget under 2020. MUCF hade även en god samverkan med Socialstyrelsen vid hanteringen av

bidraget. Socialstyrelsen hade fått i uppdrag att fördela medel enligt förordning (2021:133) om statsbidrag till vissa ideella organisationer med anledning av utbrottet av covid-19, vilket även syftar till insatser med anledning av coronapandemin.

Återrapportering av bidraget

De organisationer som beviljades bidrag skulle förbruka det senast den 31 december 2021. Senast den 31 mars 2022 skulle de ha skickat in en redovisning till MUCF om hur bidraget använts. Denna redovisning ligger sedan till grund för MUCF:s rapport till regeringen som ska lämnas in senast den 30 september 2022.

4. Första utlysningen 2021: så fördelades bidraget

I den första ansökningsomgången 2021 fattade MUCF 143 beslut den 22 april. Utfallet blev 18 bifall och 125 avslag. I tabell 4.1 nedan presenteras de 18 organisationer som beviljades bidrag och hur mycket de fick. Grunden till avslagsbesluten var i några fall att verksamheten enligt MUCF:s bedömning inte uttalat riktade sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer. I andra fall bedömdes organisationerna inte uppfylla villkoren för en riksomfattande verksamhet, verksamhet som är av nationellt riksintresse, eller särskilda skäl enligt förordningens mening. Det var också en stor del som riktade sin verksamhet till människor i social utsatthet och uppfyllde villkoren i förordningen men som fick avslag på grund av den höga konkurrensen.

Organisation	Beviljat belopp i kronor
Sveriges Stadsmissioner	10 000 000
Svenska Röda Korset	8 000 000
Frälsningsarmén	8 000 000
Trossamfundet Svenska Kyrkan	5 000 000
Hela Människan	4 000 000
Läkare i världen	3 835 000
Trossamfundet Romersk-katolska kyrkan	3 000 000
Förenade islamiska föreningar	3 000 000
Islamiska Shiasamfunden i Sverige	3 000 000
Convictus	1 700 000
Ny Gemenskap	1 500 000
Equmeniakyrkan nationella enheten	1 500 000
Föreningen S:ta Clara kyrka	1 500 000
Frivilligorganisationen Agape	1 350 000
Föreningen Frihamnen i Hb/7 Hemlösas Hus	930 000
Räddningsmissionen	925 000
Stöttepelaren	660 000
Talita	100 000

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors ansökningsystem

Tabell 4.1 visar vilka organisationer som fick bifall samt hur mycket medel respektive organisation beviljades

Organisationerna som sökte bidrag

Av de 18 organisationer som fick bifall var sex trossamfund, samverkansorgan eller församlingar, och resterande tolv ideella organisationer. Av förordningen som reglerar statsbidraget (SFS 2021:134) framgick att en förutsättning för att få bidrag var att den sökande var en riksorganisation eller en organisation som bedriver verksamhet av riksintresse. Utöver detta kunde undantag från kraven

ges om det fanns särskilda skäl kopplat till det geografiska område verksamheten bedrevs i.

Vid handläggningen strävade MUCF efter att alla organisationsformer skulle vara representerade dels för att nå olika grupper och dels för att få en så stor spridning som möjligt. Även storleken på organisationerna som fick bidrag varierade från mindre som verkar lokalt till rikstäckande som är kända av en bredare allmänhet.

Totalt fick MUCF 143 ansökningar. Av dessa kom flera från samma organisation antingen i olika geografiska områden eller på olika nivåer då både riksorganisationen och lokala avdelningar ansökte om medel för sin verksamhet.

Många organisationer beskrev i sin ansökan att de fortfarande hade stora svårigheter att bedriva sin ordinarie verksamhet på grund av pandemin. Bidraget beskrevs som en möjlighet att kunna fortsätta, eller återuppta verksamhet som avstannat. Dessutom skrev flera organisationer att de behövde utöka personalstyrkan för att kunna samordna och driva en mer krävande verksamhet till följd av pandemin. Exempelvis krävdes mer personal för att utöka öppettider för stödlinjer och chatt som varit viktigt under pandemin och möjliggjort insatser på distans. En del av de sökande planerade informationskampanjer om smittspridning och vaccinering eller att informera utsatta grupper var de kan vända sig för stöd. Många beskrev att den redan utsatta målgruppen de möter blivit extra utsatt under pandemin och behovet av insatser var därför större än tidigare. Vidare var det ett flertal organisationer som ville utöka sin verksamhet genom att erbjuda mer utomhusaktiviteter och sommaraktiviteter för socialt utsatta barn och ungdomar vars psykisk ohälsa beskrevs ha ökat till följd av isoleringen under pandemin.

Det sökta beloppet varierade stort, från 15 000 kronor till 30 miljoner kronor. Det totala beloppet som organisationerna ansökte om var drygt 208 miljoner kronor. Eftersom det var många ansökningar och det totala sökta beloppet var högre än summan som fanns att fördela prioriterades de ansökningar som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppnå bidragets syfte.

MUCF kunde konstatera att många av de sökande organisationerna bedrev en viktig verksamhet som påverkades negativt av covid-19, men att verksamheten inte uttalat riktade sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer. MUCF behövde identifiera de organisationer som i sin verksamhet når den här gruppen, och förordningen (SFS 2021:134) som reglerar bidraget möjliggjorde för MUCF att prioritera de ansökningar som bedömdes ha bäst förutsättningar att uppnå bidragets syfte. MUCF valde att utgå från definitionen av socialt särskilt utsatta som förmedlats av regeringen då uppdraget offentliggjordes 2020, men stort utrymme gavs för organisationernas egen beskrivning av sin verksamhet riktad mot socialt särskilt utsatta. Många organisationer riktade sin verksamhet till människor i social utsatthet vilket medförde en svår gränsdragning där den beskrivna utsattheten fick ställas mot varandra för att identifiera de som var socialt **särskilt** utsatta.

Organisationerna som beviljades bidrag

Organisationerna som beviljades bidrag ansökte om totalt drygt 116 miljoner kronor och summan att fördela var 58 miljoner kronor.

Först identifierades de organisationer som når människor som på olika sätt lever i social särskild utsatthet sedan prioriterade MUCF de 18 som ansågs ha störst möjlighet att uppnå syftet med bidraget. Av de 18 organisationerna som fick bidrag fick 16 bidrag även 2020 och 2 var nya.

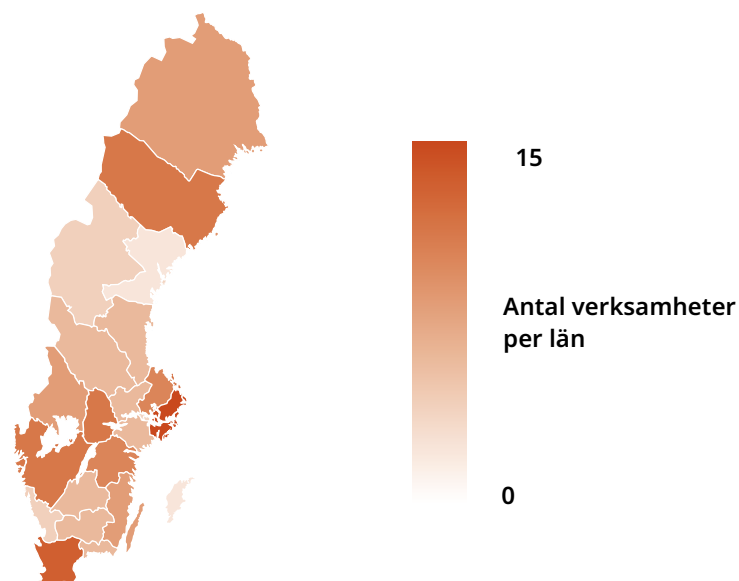
I ansökningarna beskrev organisationerna sin verksamhet och specificerade även en budget för särskild verksamhet i vissa fall. Under handläggningen kunde det konstateras att flera av de utvalda organisationerna visserligen arbetade med den för bidraget utpekade målgruppen, men i sin verksamhet också ibland riktade sig till människor som inte var socialt särskilt utsatta. För att bidraget skulle göra största möjliga nytta i förhållande till syftet beslutade MUCF att reducera det sökta beloppet för tolv organisationer. Dessa sökte även bidrag för verksamhet som enligt ansökan inte uttalat riktade sig till socialt särskilt utsatta och kunde därmed inte få stöd för denna del. Detta i sin tur gjorde att flera andra organisationer som arbetade med förordningens målgrupp kunde beviljas medel.

De 18 organisationer som fick bidrag erbjuder i huvudsak tak över huvudet, ekonomisk hjälp att betala hyra, tillgång till mat, tillgång till grundläggande hygien eller vård, barnartiklar och kläder samt informerar om vaccinering och smittspridning. De arbetar på olika nivåer- och når olika delar av befolkningen. De representerar också olika trosuppfattningar och riktar sig till grupper som lever i särskild utsatthet vars situation förvärrats till följd av pandemin.

Geografisk spridning

De 18 organisationer som beviljades medel är verksamma i olika delar av landet. Samtliga län finns representerade. Figur 4.1 ger en överskådlig bild av spridningen över landet. Tabell 4.2 visar antal verksamheter som bedrivs i respektive län. Flera organisationer är riksorganisationer med verksamhet i hela landet, medan andra har sin verksamhet i ett eller flera län.

Figuren och tabellen nedan visar att mest verksamhet bedrivs i de tre storstadsregionerna, och att Stockholms län förekommer mest. Storstadsregionerna är tätbefolkade och har varit hårt drabbade och haft stora behov under hela pandemin vilket kan förklara fördelningen av bidraget sett till den behovsbild som fanns. Fyra organisationer beviljades bidrag på grund av särskilda skäl i det område man verkar i. Två av dessa är verksamma i Stockholms län, en i Skåne län och en i både Skåne län och Västra Götalands län. Totalt sökte fem organisationer utifrån särskilda skäl. En av de fem organisationerna bedömdes dock ha ett nationellt riksintresse och MUCF tog därför inte ställning till om även särskilda skäl förelåg eftersom det endast var aktuellt i de fall då riksintresse inte fanns.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors e-tjänst.

Figur 4.1. Geografisk spridning av bidraget

Kommentar: Notera att färgskalan i figuren anger ett lägsta värde av 5, vilket motsvarar det län där minst verksamhet bedrivs.

Län	Antal verksamheter per län
Stockholm	15
Skåne	13
Västra Götaland	12
Västerbotten	10
Örebro	10
Uppsala	9
Östergötland	9
Kalmar	8
Norrbottn	8
Värmland	8
Blekinge	7
Dalarna	7
Gävleborg	7
Jönköping	7
Kronoberg	7
Södermanland	7
Västmanland	7
Halland	6
Jämtland	6
Gotland	5
Västernorrland	5

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors e-tjänst.

Tabell 4.2. Län samt antal verksamheter per län för beviljade ansökningar

5. Andra utlysningen 2021: så fördelades bidraget

I den andra ansökningsomgången 2021 fattade MUCF 37 beslut den 3 september. Utfallet blev 29 bifall och 8 avslag. Samtliga avslag berodde på att den sökande organisationen inte uppfyllde villkoren i förordningen (2021:134) och därför inte var berättigad till bidrag. I tabell 5.1 nedan presenteras de organisationer som beviljades bidrag och vilket belopp de beviljades.

Organisation	Beviljat belopp i kronor
Sveriges Stadsmissioner	27 000 000
Svenska Röda Korset	17 000 000
Trossamfundet Svenska kyrkan	6 200 000
Equmeniakyrkan nationella enheten	6 000 000
Hela Människan	5 000 000
Föreningen FVO	3 500 000
Rädda Barnen	3 140 000
KFUK-KFUM Sverige	3 000 000
Ny Gemenskap	2 162 000
Föreningen S:ta Clara kyrka	2 000 000
Pingstförsamlingen i Gävle	1 350 000
SIOS	1 185 000
Islamiska Shiasamfunden i Sverige	950 000
Lp-verksamhetens ideella riksförening	930 000
RFSL	908 000
Ensamkommandes förbund	781 400
Internationella Vänner	760 000
Frivilligorganisationen Agape	640 000
Framtidståget	486 000
Stöttepelaren	400 000
RIFFI	350 000
Sociala Missionen	325 000
LP-Vännernas Kamratförening	300 000
Frisk & Fri - Riksföreningen mot ätstörningar	250 000
Talita	200 000
Kulturföreningen Vasaplan	175 000
IOGT Medmänniska	150 000
KRIS BORÅS	125 000
Ideella föreningen Kärngården	100 000

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors e-tjänst.

Tabell 5.1. Län samt antal verksamheter per län för beviljade ansökningar

Organisationerna som sökte bidrag

Av de 29 organisationer som fick bifall var fyra trossamfund, samverkansorgan eller församlingar; och resterande 25 ideella organisationer. Den andra ansökningsomgången 2021 hade MUCF mer pengar att fördela än tidigare och därför fick fler organisationer del av regeringens satsning. MUCF kunde då också bredda begreppet ”socialt särskilt utsatta” och nå fler utsatta grupper i samhället, exempelvis människor med psykisk ohälsa, hbtqi-flyktingar, personer med missbruksproblematik, personer med ätstörningsproblematik och kvinnor som utnyttjas i sexhandeln. Storleken på de organisationer som beviljades bidrag var även denna gång varierande. Både mindre organisationer som verkar lokalt och organisationer med rikstäckande verksamhet var representerade.

Totalt fick MUCF 37 ansökningar och bland dessa var det återigen ett antal som representerade samma organisation antingen i olika geografiska områden eller genom olika nivåer då både riksorganisationen samt lokala avdelningar ansökte medel för sin verksamhet.

De behov som beskrevs var allt från hjälp med akut boendelösning, utdelning av mat, medicinkostnader, - och samtalsstöd till behov av att anordna sociala aktiviteter för att kunna förebygga isolering och ökande psykisk ohälsa till följd av pandemin. Vidare var det en del organisationer som beskrev behov av att stärka sina rikstäckande stödkanaler, så som chatt och telefonlinjer för att kunna möta en större efterfrågan från utsatta grupper. En del sökte också bidrag för att genomföra informationskampanjer för vaccination på olika språk, för att på så vis nå ut till grupper i samhället som annars har svårt att tillgodogöra sig samhällsviktig information.

Många sökande organisationer beskrev att förutsättningarna för att möta de ökade behoven begränsades på grund av för få resurser. Många volontärer tillhörde riskgruppen och kunde inte engagera sig i samma utsträckning som innan pandemin och därför behövde mer medel användas till fler anställda.

De sökta beloppen varierade stort, från 25 000 kronor till 27 miljoner kronor. Det totala beloppet var drygt 87,5 miljoner kronor. MUCF hade 88 miljoner att fördela men då ett antal sökande organisationer inte uppfyllde villkoren som ställs i förordningen (2021:134) blev utfallet att inte hela bidragssumman fördelades.

Organisationerna som beviljades bidrag

De 29 organisationer som beviljades bidrag ansökte totalt om drygt 85,4 miljoner kronor. Då MUCF denna omgång hade mer medel att fördela och fick färre ansökningar beviljades samtliga organisationer som uppfyllde villkoren i förordningen den summa de sökt.

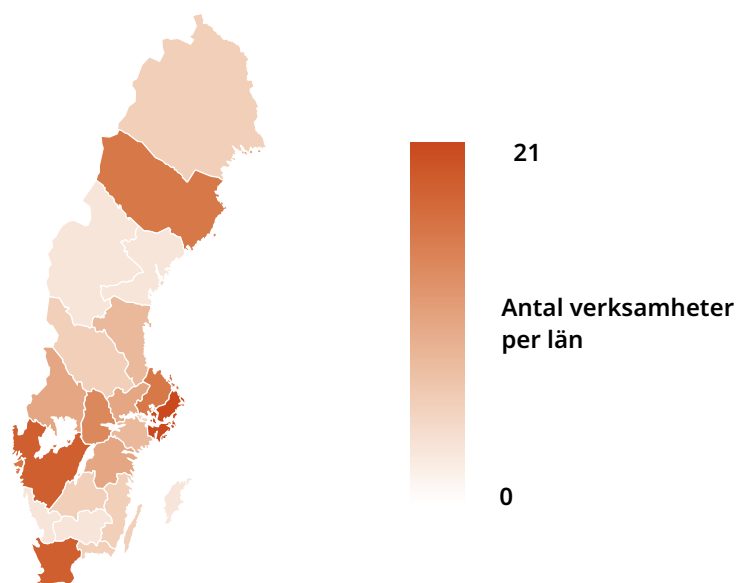
Verksamheten hos de organisationer som fick bidrag varierar. Fortfarande beskrev många att de hade behov av bidrag för att tillgodose målgruppens basala behov så som hjälp med boende, hyra, mat, läkarvård och hygienartiklar medan andra fokuserade på andra problem, till exempel psykisk ohälsa, isolering, missbruksproblematik, ätstörningsproblematik och prostitution. I den tredje ansökningsomgången kunde därmed begreppet ”socialt särskilt utsatta” breddas till att omfatta fler utsatta grupper. Det var positivt att spridningen bland

bidragsmottagarna nu kunde öka. Förhoppningen var dock att fler organisationer som tidigare fått avslag skulle söka bidraget igen då det nu fanns mer pengar att dela ut.

Geografisk spridning

De 29 organisationer som beviljades medel är verksamma i olika delar av landet, samtliga län finns representerade. Figur 5.1 ger en överskådlig bild av spridningen över landet. Tabell 5.2 visar antal verksamheter som bedrivs i respektive län. Flera organisationer är riksorganisationer med verksamhet i hela landet, medan andra bedriver verksamhet i ett eller flera län.

Figuren och tabellen visar att mest verksamhet bedrivs i de tre storstadsregionerna som under hela pandemin varit hårt drabbade och där behoven av stöd- och hjälpinsatser varit stora. Det går även att se en ökning av verksamhet i övriga regioner jämfört mot tidigare ansökningsomgångar vilket kan tyda på att behoven blev större även i mindre tätbefolkade områden. Tolv organisationer beviljades bidrag på grund av särskilda skäl i det område man verkar i. Hälften av dessa är verksamma i Stockholms län och av resterande fanns störst representation i Västerbottens län där fyra organisationer verkar, tre fanns i Skåne län och tre i Västra Götalands län.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors e-tjänst.

Figur 5.1. Geografisk spridning av bidraget

Kommentar: Notera att färgskalan i figuren anger ett lägsta värde av 9, vilket motsvarar det län där minst verksamhet bedrivs.

Län	Antal verksamheter per län
Stockholm	21
Skåne	18
Västra Götaland	18
Uppsala	16
Västerbotten	16
Örebro	15
Värmland	14
Västmanland	14
Östergötland	14
Gävleborg	12
Södermanland	12
Blekinge	11
Dalarna	11
Jönköping	11
Kalmar	11
Norrbottn	11
Gotland	9
Halland	9
Jämtland	9
Kronoberg	9
Västernorrland	9

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors e-tjänst.

Tabell 5.2. Län samt antal verksamheter per län för beviljade ansökningar

6. Överklaganden

Totalt fick MUCF 180 ansökningar om bidrag enligt förordning 2021:134. Av dessa beviljades 47 och 133 avslogs. Då detta är ett organisationsbidrag finns det i enlighet förordning 2021:134 möjlighet att överklaga avslagsbeslut. Av de 133 ansökningarna som avslogs valde tio organisationer att överklaga beslutet. Förvaltningsrätten avvisade ett överklagande, avslog sju och två återförvisades till MUCF för vidare handläggning.

MUCF kan konstatera att många organisationer drabbats hårt av pandemin och att ett avslag på ansökan tog hårt då de sett bidraget som en möjlighet att bibehålla eller stärka verksamheten för att möta de ökade behoven. Majoriteten av de som överklagade ansåg att avslagsbesluten var felaktiga då de skrev att de arbetar med målgruppen socialt särskilt utsatta, har särskilda skäl eller arbetar med rikstäckande verksamhet och därmed var berättigade till bidraget. Två påpekade att MUCF felaktigt bedömt att de inte är demokratiskt uppbyggda, vilket var ett av kraven i förordning 2021:134 för att vara berättigad till bidrag.

7. Bidragets betydelse och användning

Bidraget betalades ut i april respektive september 2021 och skulle användas senast 31 december 2021. De organisationer som beviljats bidrag skulle ha lämnat en redovisning av hur bidraget använts senast den 31 mars 2022. En sammanställning av hur bidraget använts kommer att redovisas i den slutrapport MUCF lämnar in till regeringen senast den 30 september 2022.

MUCF har också dokumenterat verksamheten hos två av de organisationer som beviljades bidraget.

Dokumentation av bidragets användning

För att visa den direkta nytta som bidraget gjort fick journalisten Sara Nkwe Assarsson och filmaren Lars Dareberg i uppdrag av MUCF att besöka organisationerna Talita och Convictus i september 2021. I filmade och fotograferade intervjuer fick företrädare för organisationerna berätta hur de har kunnat utöka sin verksamhet med hjälp av bidraget för att möta de stora behov som uppstått på grund av pandemin. Vid ansökningsomgångarna 2021 varierade bidragsmottagarna mer än vid utlysningen 2020, MUCF valde därför att besöka två organisationer med en annan inriktning än de som tidigare dokumenterats.

- Talita – som hjälper kvinnor ut ur prostitution, pornografi och människohandel för sexuella ändamål och in i ett fungerande liv. I artikeln får vi möta Amina som efter månader av våld och förnedring inlåst på ett hotellrum äntligen vågade slå numret till Talita.
- Convictus – som arbetar med personer i hemlöshet och beroendetillstånd, personer i riskzon för detta eller på väg ur en sådan situation. I artikeln berättar Convictus utvecklingsansvariga hur de hjälper människor som står långt utanför samhället när offentliga platser stänger på grund av pandemin.

[Länk till sidan Civilsamhället växlar upp under pandemin med filmerna och artiklarna.](#)

Avslutande reflektion

Coronapandemin har bidragit till ett ökat antal personer som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer men också bidragit till att de redan utsatta fått ökade behov. I organisationernas återrapportering av statsbidraget som betalades ut 2020 vittnar många om att behoven av mat, sovplats och möjlighet att sköta sin personliga hygien ökat under pandemin, samtidigt som många hade behövt skala ner verksamheten utan bidragets hjälp.

Flera organisationer beskrev att bidraget haft en helt avgörande betydelse för att klara pandemins utmaningar och för att kunna fortsätta bedriva arbetet för socialt utsatta personer. Civilsamhällets organisationer har genom bidraget

också kunnat göra viktiga insatser genom att sprida samhällsinformation om covid-19 till grupper som inte nås av traditionella nyheter eller har tillgång till internet. Det har gjorts på många sätt, bland annat genom informationsträffar och broschyrer på olika språk.

Konkurrensen om bidraget som delades ut 2020 var mycket hård och många organisationer fick därmed avslag. Regeringens utökade bidragssumma 2021 gjorde att fler kunde få bidrag och att fler utsatta grupper nåddes. De artiklar och filmer som MUCF låtit göra visar konkreta exempel på det stora arbete organisationerna gör för att stötta de allra mest utsatta i vårt samhälle. De pekar också på hur redan utsatta grupper blivit extra utsatta under pandemin och att behovet av stöd till dessa grupper varit stort.

8. Bilaga 1: Artiklar av Sara Nkwe Assarsson

Talita – tar vid där vägen tar slut

Amina hade suttit inlåst på ett hotellrum i en vecka när hon äntligen vågade slå numret till Talita. Efter månader av förnedring, våld och hot hade hon bestämt sig för att aldrig mer låta en sexköpare våldföra sig på henne. Men hur skulle hon klara sig utan inkomst och bostad, i ett land där hon inte kände någon? Med darrande händer lyfte hon luren och slog numret som stod på lappen hon fått av den vänliga polismannen. Ett dygn senare klev hon av tåget i Stockholm – och tog de första stegen mot ett nytt liv.

Höstsolens letar sig in genom fönstren på den gula patriciervillan i Gamla Enskede. Amina slår sig ner i en soffa och berättar om flykten från Nordafrika, året som eskort i Sverige och det som till slut blev räddningen från ett destruktivt liv.

– Jag var fast i en ond cirkel. Utan uppehållstillstånd eller någonstans att bo hade jag inget annat val än att gå med på att träffa männen. Kvinnan jag jobbade för skickade mig hela tiden till nya kunder. En kväll blev jag våldtagen, säger hon.

Ett år har gått sedan Amina, som egentligen heter något annat, kom till ett av organisationen Talitas skyddade boenden. Här har hon fått samtalsterapi, stöd och hjälp att söka en utbildning. Hon berättar att hon fått lära sig att leva med begränsade resurser efter ett liv omgett av lyx, och att lockelsen att falla tillbaka till eskortlivet ibland är svårt att stå emot.

– Kvällen då jag blev brutalt våldtagen var det en polis som gav mig numret till Talita. Han räckte mig ett visitkort och sa ”Ring det här numret om du vill komma bort från det här livet.” Först vågade jag inte, men nu känner jag att jag är på väg mot ett normalt liv, säger Amina.

Talita hjälper främst unga kvinnor som har hamnat i prostitution att ta de första stegen mot ett självständigt liv. Tanken är att de genom vårt två-åriga rehabiliteringsprogram ska få bearbeta sina trauman, återfinna styrkan och få verktyg att ta hand om sig själv, berättar Anna Sander som grundade Talita för mer än tjugo år sedan.

– Tyvärr märkte vi att kvinnor som vi hjälpte för flera år sedan riskerar att hamna i prostitution igen under coronapandemin. Många enklare jobb, som frukostservering och hotellstädning, har försvunnit och en stor grupp kvinnor har svårt att överleva, säger hon.

– Jag minns ett samtal jag fick från en kvinna som var livrädd för att hon skulle behöva sälja sin kropp igen.

Ett ekonomiskt bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har gjort det möjligt för Talita att ge fortsatt ekonomiskt stöd till kvinnor, transpersoner och en del män, som riskerar att falla tillbaka i prostitution.

– Det är inte så att prostitution har försvunnit under pandemin snarare tvärtom, fler kvinnor har kontaktat oss än vanligt. När vi började för tjugo år

sedan var det nästan bara svenska kvinnor som sökte sig till oss, men nu träffar vi kvinnor från många olika länder. Vi ser att människohandeln ökar och vi märker också att kvinnorna utsätts för allt grövre våld, säger Anna Sander.

Tillsammans har hon och medgrundaren Josephine Appelqvist byggt upp ett program för att hjälpa unga kvinnor till ett liv utan prostitution. Vägen dit är ofta snårig, menar Anna Sander.

– Är kvinnorna motiverade går det ofta väldigt bra för dem. Ibland kan det ta lite tid innan de vågar kontakta oss. Det händer att polisen hör av sig till oss när det gör ett tillslag, men det är inte alltid kvinnorna är motiverade att bryta med det livet, säger Anna Sander.

För 23-åriga Amina var det en lång resa innan hon vågade ta emot hjälp.

– Jag rymde hemifrån när jag var 16 år och hamnade ensam i Spanien. Kvinnan som lurade mig till Sverige hotade att skicka tillbaka mig till mitt hemland om jag inte gjorde som hon sa. Till slut hade jag inga känslor kvar. Men på Talita tog de emot mig med öppna armar. Nu vågar jag äntligen hoppas på en framtid.

Convictus – förbättrar livet för människor som lever i utsatthet

Hur hanterar man rådet att stanna hemma när man inte har ett hem? När bibliotek, kyrkor och andra offentliga platser stänger, finns få platser att ta vägen. För människor som redan står långt utanför samhället har stängda dörrar och social distansering slagit extra hårt.

Travar av smörgåsar lastas på cykelvagnarna som står parkerade utanför Convictus lokaler på Magnus Ladulåsgatan i Stockholm. Strax före klockan tio på förmiddagen trampar teamet i väg för att dela ut matpaketen till några av de omkring 3 000 människor som lever på gatan i Stockholm.

– När pandemin slog till blev vi tvungna att ställa om organisationen för att kunna fortsätta möta vår gästgrupp. De som har en beroendeproblematik och samtidigt lever i hemlöshet har ofta svåra hinder att ta sig någonstans. Därför är det jätteviktigt att vi har möjlighet att komma ut och möta dem på platser där de får sina behov tillgodosedda, berättar Charlotta Tingshammar som är utvecklingsansvarig på Convictus.

Uppsökarverksamheten sker vanligtvis i väntrum och andra platser där Convictus målgrupp håller till. När många drop in-verksamheter tvingades stänga fick de snabbt tänka om för att kunna fortsätta möta några av samhällets mest utsatta människor. Lösningen blev ett mobilt cykelteam, en satsning de vågat utöka tack vare ett ekonomiskt bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Stödet har även gjort det möjligt för Convictus att bemanna sitt uppsökarteam med ytterligare tre tjänster och förlänga sina öppettider så att så många så möjligt har kunnat få stöd under pandemin.

Varje dag möter cykelteamet i snitt lite drygt hundra människor bara på Södermalm. Ett mål mat i magen kan vara avgörande, förklarar Charlotta Tingshammar.

– Vissa är fysiskt dränerade för att de inte fått någon näring i sig på flera dagar. När du får mat i magen går stressen ner, du kan tänka klarare och tar

smartare beslut. Man kan också ta emot information på ett annat sätt än om man är tokhungrig. Det gäller för alla människor men i synnerhet vår målgrupp, säger hon.

Convictus startade som en kamratförening och i dag driver organisationen fritids- och kulturverksamhet, natthärbärge och ett hälsocenter. Varje dag kommer omkring 350 besökare till någon av Convictus verksamheter i Stockholm. Verksamhetschefen Maria Dahlstedt beskriver organisationen som fogen i samhällets kakelplatta, där gästerna kan få hjälp med myndighetskontakter, låna en telefon eller skaffa bank-id.

– Gästgruppen vi jobbar med befinner sig ganska långt ner på Maslows behovstrappa*. Många har komplexa utmaningar – ekonomiska, emotionella, medicinska – som hopar sig och blir till oöverstigligena problem. Att fylla i papper eller förstå och tolka information i en kallelse kan vara väldigt svårt, säger hon.

När resten av samhället stängde ner var Convictus en av få organisationer som höll dörrarna öppna – även om de var tvungna att förhålla sig till restriktionerna.

– Vi sorterar inte människor i dörren, men när vi bara får ta in begränsat antal i lokalen har vi varit tvungna att prioritera. Det har varit enormt utmanande, säger Maria Dahlstedt när vi träffas på hälsocentret på Magnus Ladulåsgratan i Stockholm.

Hälsocentret har hållit öppet under pandemin, även om vissa verksamheter har ställt in under kortare perioder. Att kunna erbjuda en plats där gästgruppen kan komma in och få en kopp kaffe har varit oerhört betydelsefullt, berättar Maria Dahlstedt.

Stigmatiseringen av människor som lever på gatan har ökat under pandemin, berättar hon. Rädslan för smitta har spätt på fördomar och gjort en redan utsatt grupp än mer drabbad. Charlotta Tingshammar om en kvinna som kom in till Convictus alldeles uppriven.

– Hon berättade att hon hade gått in på ett kafé för att tvätta av sig inne på toaletten. När hon gick ut hade hon hört några gäster säga: ”Men släpper de in sådana där människor?” I det läget kände jag att det rådet att hålla avstånd inte var det bästa. Ibland är en kram det viktigaste man kan ge en annan människa.

* Maslows behovstrappa utgör en hierarki eller en trappa av olika behov – fysiska behov, trygghetsbehov, gemenskapsbehov, behov av uppskattning och till sist behov av självförverkligande. Flera behov kan vara väckta samtidigt, men modellen säger att människor prioriterar och måste tillfredsställa de mest grundläggande och fysiska behoven innan behov på nästa nivå blir aktuellt.

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

